

บทที่ 3

การศึกษาสภาพทั่วไปของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน

สำหรับบทนี้เป็นขั้นตอนการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน กระบวนการขั้นตอนการขอรับใบอนุญาต และเอกสารต่างๆเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาต ก่อนการดำเนินงานวิจัยได้ทำการรวบรวมเอกสารที่ถูกละเลาะมาเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานจากหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการออกใบอนุญาต โดยได้เลือกใช้วิธีการหลายๆอย่างในการศึกษาดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน

หน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน เป็น องค์การที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.2550 มีหน้าที่หลักคือ การกำกับดูแลกิจการพลังงาน ครอบคลุมกิจการไฟฟ้าและกิจการก๊าซธรรมชาติภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ โดยเริ่มปฏิบัติหน้าที่เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน โดยย่อได้ดังนี้

- (1) กำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน และภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ
- (2) ออกประกาศกำหนดประเภทใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน และเสนอการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาต
- (3) กำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า
- (4) กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์ในการจัดหาไฟฟ้า และการออกประกาศเชิญชวนการรับซื้อไฟฟ้า รวมทั้งกำกับดูแลขั้นตอนการคัดเลือกให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
- (5) เสนอความเห็นต่อแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเพื่อนำเสนอรัฐมนตรี
- (6) ตรวจสอบการประกอบกิจการพลังงานของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

- (7) ออกระเบียบหรือประกาศและกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพในการให้บริการ รวมทั้งมาตรการในการคุ้มครองผู้ใช้พลังงานจากการประกอบกิจการพลังงาน
- (8) เสนอข้อบังคับและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อรัฐมนตรี
- (9) ออกระเบียบหรือประกาศกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์ทับซ้อนของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่
- (10) ออกระเบียบหรือประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่งเงินเข้ากองทุนและการใช้จ่ายเงินกองทุนให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
- (11) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านการประกอบกิจการพลังงาน
- (12) ส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้และความตระหนักทางด้านพลังงาน
- (13) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบกิจการพลังงาน
- (14) ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ พลังงานหมุนเวียนและพลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการประกอบกิจการไฟฟ้าและความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ
- (15) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน

สำหรับขอบเขตการศึกษางานวิจัยครั้งนี้จะศึกษากระบวนการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงานเท่านั้น ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 กำหนดให้หน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน เป็นผู้ออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน ซึ่งกล่าวไว้ว่าการประกอบกิจการพลังงาน ไม่ว่าจะมีความคืบหน้าหรือไม่ ต้องขอรับใบอนุญาตจากหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน สำหรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานที่หน่วยงานกำกับกิจการพลังงานดูแลรับผิดชอบมี 9 ประเภทดังนี้

- (1) ใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า ออกให้แก่ผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้า
- (2) ใบอนุญาตระบบส่งไฟฟ้า ออกให้แก่ผู้ประกอบการระบบส่งไฟฟ้า
- (3) ใบอนุญาตระบบจำหน่ายไฟฟ้า ออกให้แก่ผู้ประกอบการระบบจำหน่ายไฟฟ้า

- (4) ใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า ออกให้แก่ผู้ประกอบการจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้า ซึ่งมีผู้ใช้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้า
- (5) ใบอนุญาตควบคุมระบบไฟฟ้า ออกให้แก่ผู้ประกอบการศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า
- (6) ใบอนุญาตขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อผ่านระบบส่งก๊าซธรรมชาติ ออกให้แก่ผู้ประกอบการขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อผ่านระบบส่งก๊าซธรรมชาติ
- (7) ใบอนุญาตจัดหาและค้าส่งก๊าซธรรมชาติ ออกให้แก่ ผู้จัดหาและค้าส่งก๊าซธรรมชาติจากจุดซื้อขายก๊าซธรรมชาติผ่านระบบส่งก๊าซธรรมชาติไปยังจุดจ่ายก๊าซธรรมชาติให้แก่ผู้ซื้อ
- (8) ใบอนุญาตค้าปลีกก๊าซธรรมชาติผ่านระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ ออกให้แก่ผู้จำหน่ายก๊าซธรรมชาติจากจุดซื้อขายก๊าซธรรมชาติผ่านระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติไปยังจุดจ่ายก๊าซธรรมชาติให้แก่ผู้ซื้อ
- (9) ใบอนุญาตเก็บรักษาและแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากของเหลวเป็นก๊าซ ออกให้แก่ผู้ประกอบการเก็บรักษาและแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากของเหลวเป็นก๊าซ

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานจากเอกสารการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน หลักเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน เช่น พระราชบัญญัติประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตและการอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.2551 กฎระเบียบของหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์การพิจารณาการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานที่ใช้ใช้ในการปฏิบัติงานปัจจุบัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องถึงกระบวนการขอรับใบอนุญาต

ผลจากการศึกษาข้อมูลต่างๆ พบว่าหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.2550 ระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตและการอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.2551 เป็นหลัก รวมถึงกฎระเบียบของหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการพลังงาน เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการพิจารณาการขอใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานเป็นไปด้วย

ความถูกต้อง และสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีเอกสารแสดงรายละเอียดการประกอบกิจการดังนี้

- สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของสถานประกอบการพลังงาน
- มาตรฐานทางวิชาการ วิศวกรรม และความปลอดภัย
- ประเภทและชนิดของเชื้อเพลิง รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้พลังงานหมุนเวียน
- กระบวนการและเทคโนโลยีในการประกอบกิจการพลังงาน
- การป้องกันและแก้ไขการขาดแคลนพลังงาน
- โครงสร้างการถือหุ้นและความสัมพันธ์กับผู้ประกอบกิจการพลังงานรายอื่น
- มาตรฐานทางด้านสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และข้อกำหนดต่างๆข้างต้นการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์และแบ่งประเภทเอกสารที่แสดงรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาต สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

3.1.1 เอกสารทั่วไป

เอกสารที่ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานทุกประเภทต้องแนบประกอบมาเพื่อเป็นหลักฐาน ซึ่งจะแบ่งตามคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 เอกสารแสดงคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต (ระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตและการอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.2551)

คุณสมบัติ	เอกสาร
1. บุคคลธรรมดา	- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
	- เอกสารและหลักฐานที่แสดงศักยภาพทางการเงิน เช่น เอกสารรับรองสถานะทางการเงินของสถาบันการเงิน
	- เอกสารและหลักฐานแสดงผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการพลังงานและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการพลังงานแผนการประกอบกิจการพลังงาน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงานที่ขออนุญาต
	- เอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประกอบกิจการพลังงานที่ขออนุญาต เช่น ประสิทธิภาพหรือจำนวนของเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการประกอบกิจการพลังงาน
	- ระบบป้องกันสภาพแวดล้อมเป็นพิษที่เพียงพอ ระบบการดำเนินการอย่างปลอดภัย แผนการจัดฝึกอบรมที่เกี่ยวข้อง
2. ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคล	- สำเนาหนังสือรับรองการเป็นห้างหุ้นส่วนหรือจดทะเบียนนิติบุคคล ในกรณีที่ เป็นหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลต่างประเทศ ต้องมีการรับรองจากสถานทูต หรือสถานกงสุลของประเทศนั้น ๆ ในประเทศไทย หรือกระทรวงการต่างประเทศ
	- สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่นายทะเบียนรับรอง
	- หากมีการมอบอำนาจ จัดทำหนังสือมอบอำนาจให้จัดการหรือดำเนินการ และแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจทำการแทน ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้จัดการนิติบุคคล
3. กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือนิติบุคคล ที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น	- หนังสือมอบอำนาจให้จัดการหรือดำเนินการ

3.1.2 เอกสารและหลักฐานเทคนิค

เอกสาร และหลักฐานเทคนิค เป็นเอกสารที่นำเสนอข้อมูลทางเทคนิคของการประกอบกิจการตามประเภทของกิจการพลังงานที่จะขอรับใบอนุญาตจากหน่วยงาน ซึ่งใบอนุญาตแต่ละประเภทจะมีเอกสารเทคนิคที่แตกต่างกันไป แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 เอกสารและหลักฐานเทคนิคตามประเภทกิจการพลังงาน (ระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตและการอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2551)

ประเภทใบอนุญาต	เอกสาร
1. ใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า	- ข้อเสนอโครงการ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตไฟฟ้าที่จะขออนุญาต แผนผังแสดงเส้นทางและตำแหน่งที่ตั้งสถานประกอบการ แผนธุรกิจ ทุนสำหรับใช้จ่ายก่อตั้งกิจการและทุนสำหรับดำเนินกิจการต่อไป และวัตถุประสงค์ของการผลิตไฟฟ้า ทั้งนี้ ถ้าเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย ต้องมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้าหรือสัญญาจะซื้อจะขายมาแสดงด้วย
	- รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตไฟฟ้า ชนิดและแหล่งที่มาของพลังงานปริมาณการใช้พลังงานต่อปี และเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้า
	- แบบแปลนที่ใช้ในการประกอบกิจการไฟฟ้า พร้อมทั้งรายการคำนวณซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับแบบแปลนของอาคารโรงไฟฟ้า
	- แผนผังที่ตั้งเครื่องจักร พร้อมรายการเครื่องจักรและอุปกรณ์ในโรงไฟฟ้า โดยมีวิศวกรลงนามรับรองตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม
	- แบบระบบดับเพลิง
	- แผนปฏิบัติการฉุกเฉิน กรณีเกิดอุบัติเหตุและเพลิงไหม้

ตารางที่ 3.2 เอกสารและหลักฐานเทคนิคตามประเภทกิจการพลังงาน (ต่อ)

ประเภทใบอนุญาต	เอกสาร
1. ใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า(ต่อ)	- แผนผังประกอบกิจการไฟฟ้า ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับแผนที่แสดงลักษณะที่ตั้ง และขอบเขตของโรงผลิตไฟฟ้า แผนผังวงจรไฟฟ้าเส้นเดียว (Single line diagram) แสดงวงจรของระบบผลิตไฟฟ้า ระบบป้องกัน และระบบควบคุมไฟฟ้า
	- สำเนาเอกสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงว่าที่ดินแปลงที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าไม่ต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง สามารถใช้ประโยชน์เพื่อสร้างโรงไฟฟ้าได้
	- กรณีที่เป็นโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
2. ใบอนุญาตระบบส่งไฟฟ้า	- แผนผังแสดงลักษณะทิศทางและแนวเขตของระบบส่งไฟฟ้า
	- เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับระบบส่งไฟฟ้า ซึ่งมีรายละเอียดในเรื่องเหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ สาระสำคัญ ผู้ดำเนินการ สถานที่ที่จะดำเนินการ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ ผลผลิตและผลลัพธ์โครงการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น มาตรการป้องกัน แก้มไข หรือเยียวยา
	- แผนงานเกี่ยวกับการนำไฟฟ้าจากระบบส่งไฟฟ้าหรือระบบผลิตไฟฟ้าไปยังผู้ใช้ไฟฟ้า ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับต้นทุนดำเนินการ การเชื่อมต่อระบบจำหน่ายไฟฟ้า มาตรฐานด้านเทคนิคและความปลอดภัย ท้องที่ที่จะจำหน่ายไฟฟ้า ระบบไฟฟ้าที่จะจำหน่าย มาตรการส่วนบริเวณที่จะจำหน่ายไฟฟ้า แนว จำนวน และขนาด ของสายเมน พร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะก่อสร้างระบบจำหน่ายไฟฟ้า
3. ใบอนุญาตระบบจำหน่ายไฟฟ้า	- แผนผังแสดงลักษณะทิศทางและแนวเขตของระบบจำหน่ายไฟฟ้า
	- หนังสือยินยอมให้ใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่น

ตารางที่ 3.2 เอกสารและหลักฐานเทคนิคตามประเภทกิจการพลังงาน (ต่อ)

ประเภทใบอนุญาต	เอกสาร
4. ใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า	- สำเนาสัญญาเกี่ยวกับการประกอบกิจการจำหน่ายไฟฟ้า รวมทั้งสำเนาสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับลูกค้าที่จำหน่ายไฟฟ้าทุกราย ยกเว้น การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้ยื่นลักษณะของต้นแบบสัญญาซื้อขายไฟฟ้าและจำนวนลูกค้าแต่ละประเภท
	- แผนงานเกี่ยวกับการจำหน่ายหรือการจัดให้ได้มาซึ่งไฟฟ้า ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจำหน่ายหรือการจัดให้ได้มาซึ่งไฟฟ้า
	- จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า จำนวนหน่วยไฟฟ้าที่ผู้ใช้ไฟฟ้าแต่ละรายต้องการใช้ในแต่ละเดือน ประมาณการใช้พลังไฟฟ้าและพลังไฟฟ้าสูงสุดในแต่ละเดือน และจำนวนหน่วยไฟฟ้าที่จะจำหน่าย ยกเว้นการไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้ยื่นข้อมูลดังกล่าวแยกตามกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าแต่ละประเภท
5. ใบอนุญาตควบคุมระบบไฟฟ้า	- กระบวนการด้านการผลิตไฟฟ้า ประกอบด้วย แผนการผลิตไฟฟ้าแผนบำรุงรักษาโรงไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่าง ๆ แผนปฏิบัติการเชื้อเพลิง แผนการประสานงานด้านปริมาณและการจัดการส่งเชื้อเพลิง และสัญญาซื้อขายไฟฟ้า
	- เอกสารประกอบในการส่งเดินเครื่อง ประกอบด้วย มาตรฐานงานควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า ข้อกำหนดในการควบคุมและใช้ระบบส่ง (grid code) แผนรองรับเหตุฉุกเฉินด้านเชื้อเพลิงและไฟฟ้า และแผนการนำระบบกลับเข้าใช้งานหลังเกิดไฟดับ
	- ข้อมูลด้านกำลังคน
	- เอกสารอื่นเกี่ยวกับศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า

ตารางที่ 3.2 เอกสารและหลักฐานเทคนิคตามประเภทกิจการพลังงาน (ต่อ)

ประเภทใบอนุญาต	เอกสาร
6. ใบอนุญาตขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อผ่านระบบส่งก๊าซธรรมชาติ	- แผนการขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการลงทุนต้นทุนดำเนินการ แผนการก่อสร้างท่อ รูปแบบและความลึกของท่อ ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการขนส่งก๊าซธรรมชาติ เช่น สัญลักษณ์มาตรฐานสีของระบบท่อหรือชนิดของท่อส่งก๊าซธรรมชาติ
	- แผนผังประกอบการขนส่งก๊าซธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับแนวเส้นการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ขอบเขตของการขนส่ง ระยะห่างที่เพียงพอระหว่างอาคารบ้านเรือนและชุมชน และแผนผังการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ
	- แผนการรักษาความปลอดภัยและป้องกันภัยและอุบัติเหตุหรืออันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ระบบสัญญาณเตือนภัยรวมทั้งแผนปฏิบัติการฉุกเฉินกรณีเกิดอุบัติเหตุและเพลิงไหม้
	- แผนการบำรุงรักษาระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ การตรวจสอบและทดสอบระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ การตรวจหาตำแหน่งการรั่วของท่อส่งก๊าซธรรมชาติ และการปรับปรุงระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ
	- เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อ ซึ่งมีรายละเอียดในเรื่องเหตุผล ความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ สำคัญของโครงการ ผู้ดำเนินการ สถานที่ที่จะดำเนินการ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ ผลผลิตและผลลัพธ์โครงการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนและสิ่งแวดล้อม มาตรการป้องกัน แก๊ส หรือเยียวยา

ตารางที่ 3.2 เอกสารและหลักฐานเทคนิคตามประเภทกิจการพลังงาน (ต่อ)

ประเภทใบอนุญาต	เอกสาร
7. ใบอนุญาตจัดหาและค้าส่งก๊าซธรรมชาติ	- แผนงานการจัดหาและค้าส่งก๊าซธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งและปริมาณก๊าซที่มีการจัดหา และแผนการลงทุน
	- รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างราคาจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ
	- สำเนาสัญญาซื้อขายหรือสัญญาจะซื้อขายก๊าซธรรมชาติ
8. ใบอนุญาตค้าปลีกก๊าซธรรมชาติผ่านระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ	- แผนงานการค้าปลีกก๊าซธรรมชาติผ่านระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ
	- รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างราคาจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ
	- สำเนาสัญญาซื้อขายหรือสัญญาจะซื้อขายก๊าซธรรมชาติ
9. ใบอนุญาตเก็บรักษาและแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากของเหลวเป็นก๊าซ	- แผนการเก็บรักษาก๊าซธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเก็บรักษาก๊าซธรรมชาติ
	- แผนผังประกอบการขนส่งก๊าซธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาก๊าซธรรมชาติที่มีระยะห่างจากอาคารบ้านเรือนและชุมชนเพียงพอที่จะไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด



ตารางที่ 3.2 เอกสารและหลักฐานเทคนิคตามประเภทกิจการพลังงาน (ต่อ)

ประเภทใบอนุญาต	เอกสาร
9. ใบอนุญาตเก็บรักษาและแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากของเหลวเป็นก๊าซ (ต่อ)	- แผนการรักษาความปลอดภัยและป้องกันภัยและอุบัติเหตุหรืออันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการป้องกัน ระบบสัญญาณเตือนภัย รวมทั้งแผนปฏิบัติการฉุกเฉินกรณีเกิดอุบัติเหตุและเพลิงไหม้
	- เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บรักษาและแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากของเหลวเป็นก๊าซ ซึ่งมีรายละเอียดในเรื่องเหตุผล ความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ สำระสำคัญของโครงการ ผู้ดำเนินการ สถานที่ที่จะดำเนินการ ขั้นตอนและระยะเวลา ดำเนินการ ผลผลิตและผลลัพธ์โครงการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนและสิ่งแวดล้อม มาตรการป้องกัน แก๊ส หรือเยียวยา ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้ยื่นรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาเพื่อประกอบการพิจารณา

3.2 การศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของกระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน

3.2.1 กระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบพลังงาน

จากการศึกษาขั้นตอนการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน ด้วยการสังเกตจากขั้นตอน ในขณะที่ปฏิบัติงานจริงสภาพการปฏิบัติงานที่แท้จริง ทำให้ทราบว่า มีขั้นตอนทำงานอะไรบ้าง แต่ละขั้นตอนต้องทำอะไรบ้าง จากผังการไหลของงาน (Flow Chart) ทำให้ทราบถึงรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ในกระบวนการขอรับใบอนุญาตได้อย่างถูกต้องและตรงกับสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงดีขึ้น เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการได้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงทำการแสดงขั้นตอนการดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินขั้นตอนนั้นๆ แสดงในตารางที่ 3.3 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ผังการไหลของกระบวนการขอรับใบอนุญาต

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอนการทำงาน	สิ่งที่ต้องปฏิบัติ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
ผู้ที่ต้องการยื่นขอรับใบอนุญาต	<pre> graph TD A[ยื่นคำขอรับใบอนุญาต] --> B{ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของเอกสาร} B -- ไม่ผ่าน --> C[แจ้งผู้ประกอบการเรื่องข้อบกพร่อง] C --> A B -- ผ่าน --> D[เจ้าหน้าที่เสนอความเห็นต่อ คณะกรรมการ] D --> E{พิจารณาการออกใบอนุญาต} E -- ไม่เห็นชอบ --> D E -- เห็นชอบ --> F([แจ้งชำระค่าธรรมเนียม รับใบอนุญาตประกอบการกิจการพลังงาน]) </pre>	กรอกแบบฟอร์ม เตรียมเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับกรประกอบกิจการ	แบบฟอร์มคำขอรับใบอนุญาต เอกสารต่างๆ เช่น ใบประกอบกิจการโรงงาน ใบอนุญาตก่อสร้าง อาคาร เป็นต้น
เจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาต		ตรวจสอบเอกสาร, แจ้งผู้ยื่นเอกสารในกรณีที่มีข้อผิดพลาด	หลักเกณฑ์ กฎระเบียบต่างๆ ที่ต้องอ้างอิงกับการตรวจสอบเอกสาร
เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงานฝ่ายใบอนุญาต		สรุปรายละเอียดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จัดรายการสรุป เพื่อเสนอคณะกรรมการ กิจการพลังงาน	เอกสาร หลักฐานทั้งหมดที่ผ่านการตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง สมบูรณ์ตามข้อกำหนด
คณะกรรมการ กิจการพลังงาน		พิจารณาเพื่ออนุมัติใบอนุญาต	รายงานการสรุปรายละเอียดการขอรับใบอนุญาต
เจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาต ผู้ที่ยื่นขอรับใบอนุญาต	- แจ้งชำระค่าธรรมเนียม - รับใบอนุญาตประกอบการกิจการพลังงาน	แจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ผู้ขอรับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียม พร้อมรับใบอนุญาต	ใบอนุญาตประกอบการกิจการพลังงาน

จากการศึกษาขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน รายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนแสดงดังต่อไปนี้

(1) การยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน

ขั้นตอนการยื่นขอรับใบอนุญาต ผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนนี้ คือ ผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ต้องการขอรับใบอนุญาตที่ประสงค์ขอรับใบอนุญาต สำหรับวิธีการดำเนินการ คือ ผู้ที่ต้องการยื่นขอใบอนุญาตต้องกรอกแบบฟอร์มขอรับใบอนุญาตตามประเภทกิจการที่ดำเนินการอยู่ พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่แสดงรายละเอียดตามที่หน่วยงานระบุไว้

(2) การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเอกสาร

การปฏิบัติงานขั้นตอนนี้ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาตประจำหน่วยงาน สำหรับการตรวจสอบเอกสารที่ยื่นมาเพื่อขอรับใบอนุญาต ต้องเป็นไปตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการพลังงาน หากพบว่าเอกสารไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ต้องแจ้งผู้ประกอบกิจการพลังงานให้ทราบ แล้วดำเนินการแก้ไขเอกสารให้ถูกต้อง และส่งเอกสารเพิ่มเติมกลับมายังหน่วยงาน กรณีที่เอกสารครบถ้วน และถูกต้องสมบูรณ์ สามารถดำเนินการขั้นตอนต่อไป

(3) สรุปความเห็นเกี่ยวกับการยื่นขอรับใบอนุญาต

ขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเอกสาร หลักฐานการขอรับใบอนุญาต ครบถ้วน ถูกต้องสมบูรณ์เท่านั้น เจ้าหน้าที่จะจัดทำสรุปรายละเอียดเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาต เพื่อเสนอให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน พิจารณา ระยะเวลาในการดำเนินงาน 30 วัน

(4) การอนุมัติใบอนุญาต

สำหรับการพิจารณาออกใบอนุญาตจะต้องผ่านการพิจารณาจาก คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน หากมีความเห็นว่าสมควรออกใบอนุญาต เจ้าหน้าที่จะแจ้งผู้ที่ยื่นขอรับใบอนุญาตเพื่มาดำเนินการชำระค่าธรรมเนียม และรับใบอนุญาต แต่ถ้าไม่เห็นชอบให้ออกใบอนุญาต เจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ผู้ยื่นใบอนุญาตทราบแล้วดำเนินการแก้ไขเอกสารที่จำเป็นต้องพิจารณาใหม่อีกครั้ง

3.2.2 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาต

เมื่อศึกษากระบวนการ ขั้นตอน การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานแล้ว ขั้นตอนต่อไปเป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาตที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการขอรับใบอนุญาต โดยการวิธีสังเกตการณ์ในกระบวนการปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่ ทำให้ทราบถึงสภาพการปฏิบัติงานที่แท้จริง ว่าเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานอะไรบ้าง ปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง และทำให้ทราบถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสิ่งที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานสามารถสรุปว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาตมีหน้าที่หลัก คือ

- รับเรื่องการขอรับใบอนุญาตจากผู้ประกอบกิจการพลังงาน
- ดำเนินการตรวจสอบเอกสารโดยใช้หลักเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาการประกอบกิจการพลังงาน
- สรุปรายละเอียดเอกสารต่างๆที่ผู้ประกอบกิจการยื่นมาเพื่อจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อให้พิจารณาต่อไป
- เมื่อคณะกรรมการได้ลงความเห็นอนุมัติให้ออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานแล้ว ทำการแจ้งให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานทราบเพื่อมาชำระค่าธรรมเนียมและรับใบอนุญาต

3.2.3 เอกสารประกอบคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน ต้องที่ผ่านมาของหน่วยงาน ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานให้ข้อมูล ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

- (1) การรวบรวมเอกสารการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานต่างๆที่มีอยู่แล้วของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเอกสารประกอบคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน
- (2) การสัมภาษณ์ เป็นการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางและให้ผลที่ดี เป็นวิธีการที่นิยมใช้แพร่หลาย สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วน ในการสัมภาษณ์นี้

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งผู้ขอรับใบอนุญาตที่อยู่ระหว่างการดำเนินการขอรับใบอนุญาต และเจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาต ประกอบกิจการพลังงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสารขอรับใบอนุญาต ประกอบกิจการพลังงาน เพื่อเก็บข้อมูลที่สำคัญ รวมไปถึงรูปแบบการใช้เอกสารและแบบฟอร์มต่างๆ ข้อบกพร่องของการดำเนินงาน และความต้องการของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เป็นต้น

- (3) การสังเกตการณ์ เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ก่อนหน้ารวมทั้งจะทราบถึงสถานการณ์จริงในการปฏิบัติงานต่างๆ และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารทั้งหมดของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน การสังเกตการณ์จริงสามารถช่วยให้ทราบถึงปัญหาและข้อบกพร่องที่ไม่ทราบจากกรณีอื่นๆข้างต้นที่กล่าวมาแล้ว

3.2.4 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการขอรับใบอนุญาตเพื่อวิเคราะห์ปัญหา

การสำรวจความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน ในปัจจุบัน และเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจน เหมาะสม เกิดความสะดวกรวดเร็ว ต่อผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานยิ่งขึ้น และการปฏิบัติงานที่น่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน โดยมีขั้นตอนตามลำดับ คือ

1. กำหนดขอบเขตของการสำรวจความคิดเห็น ซึ่งการกำหนดขอบเขตของการสำรวจความคิดเห็นสามารถกำหนดได้หลายแบบ ขอบเขตของการสำรวจความคิดเห็นของงานวิจัยครั้งนี้ คือ ความเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการขอรับใบอนุญาต รวมไปถึงเอกสารประกอบคำขอรับใบอนุญาต
2. เลือกกลุ่มบุคคลที่ต้องการสำรวจความคิดเห็น ตัวแทนกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขอรับใบอนุญาต
3. การสร้างแบบสอบถามสำหรับสำรวจความคิดเห็น แบบสอบถามมีข้อคำถามเกี่ยวกับกระบวนการขอรับใบอนุญาต ลำดับขั้นตอน และความเข้าใจเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต รวมไปถึงข้อเสนอแนะต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาต

4. การประมวลผลและวิเคราะห์ความคิดเห็น เพื่อสรุปปัญหา แสดงเหตุผล และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกระบวนการขอรับใบอนุญาต
5. จากนั้นสรุปปัญหาที่เกิดขึ้น และทำการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) ที่สามารถบ่งชี้ความสำเร็จ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานด้านกระบวนการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน

3.3 สรุปท้ายบท

วิธีการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานงานวิจัยมีขั้นตอนในการค้นหาเหตุผลที่ทำให้การดำเนินการออกใบอนุญาตมีความล่าช้า โดยการศึกษาหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานในปัจจุบัน เอกสารการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงาน จากนั้นวิเคราะห์ และประเมินสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน สามารถสรุปดังตารางที่ 3.4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 สรุปขั้นตอนการค้นหาปัญหาในกระบวนการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน

วิธีค้นหาปัญหา	สิ่งที่ทำการศึกษา
1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานกำกับกิจการพลังงาน	หลักเกณฑ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการพลังงาน รวมไปถึงเอกสารประกอบการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานตามที่พระราชบัญญัติประกอบกิจการพลังงานพ.ศ. 2550 กำหนดไว้
2. สภาพการณ์ปัจจุบันของกระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน	- กระบวนการขอรับใบอนุญาตประกอบพลังงาน - การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายใบอนุญาต - เอกสารประกอบคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน - การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการขอรับใบอนุญาตเพื่อวิเคราะห์ปัญหา